

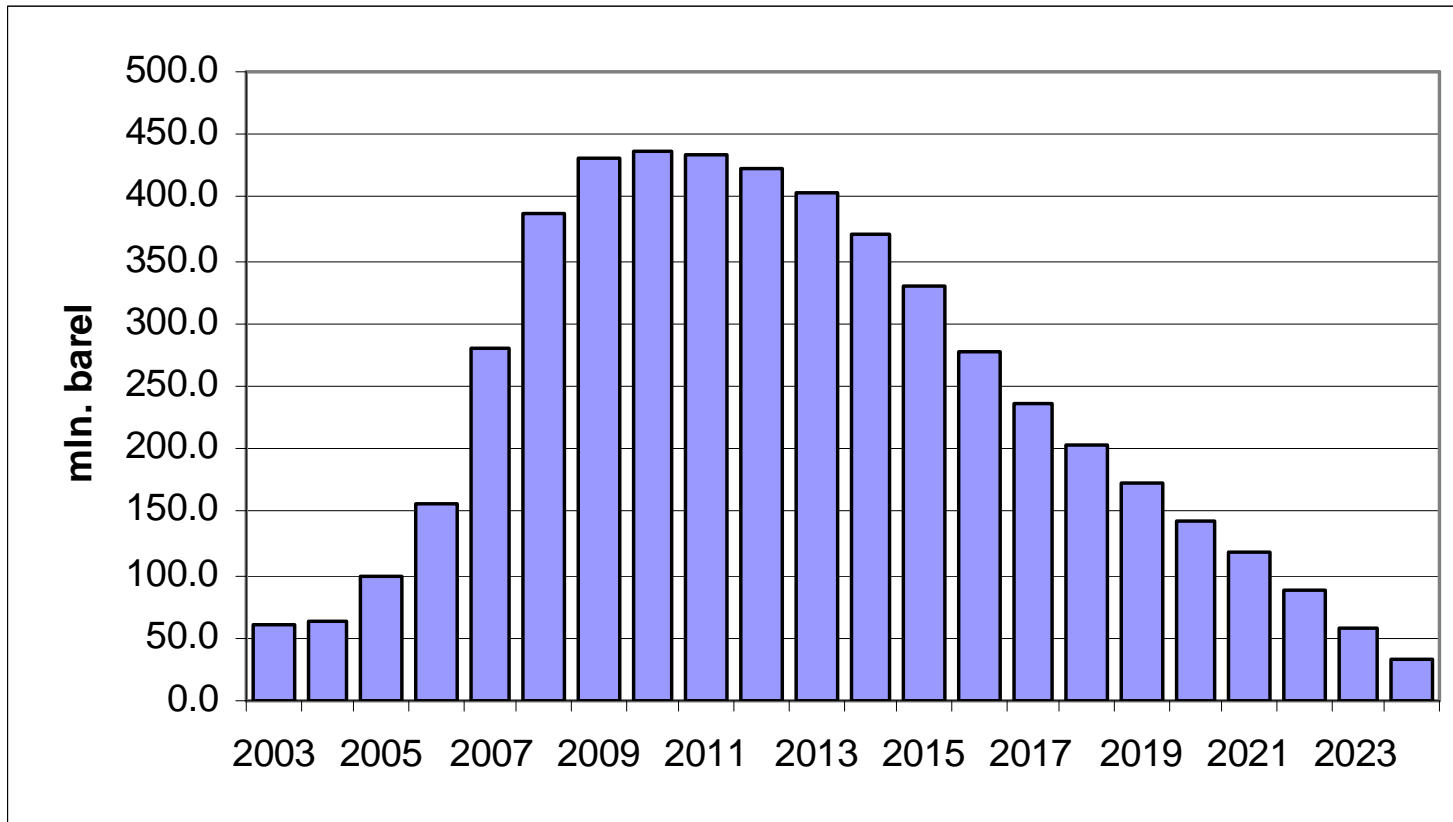
AZƏRBAYCAN: İQTİSADİ AZADLIQ İNDİKATORLARI

*Sabit Bağırov,
Sahibkarlığın və Bazar İqtisadiyyatının
İnkişafına Yardım Fondu*

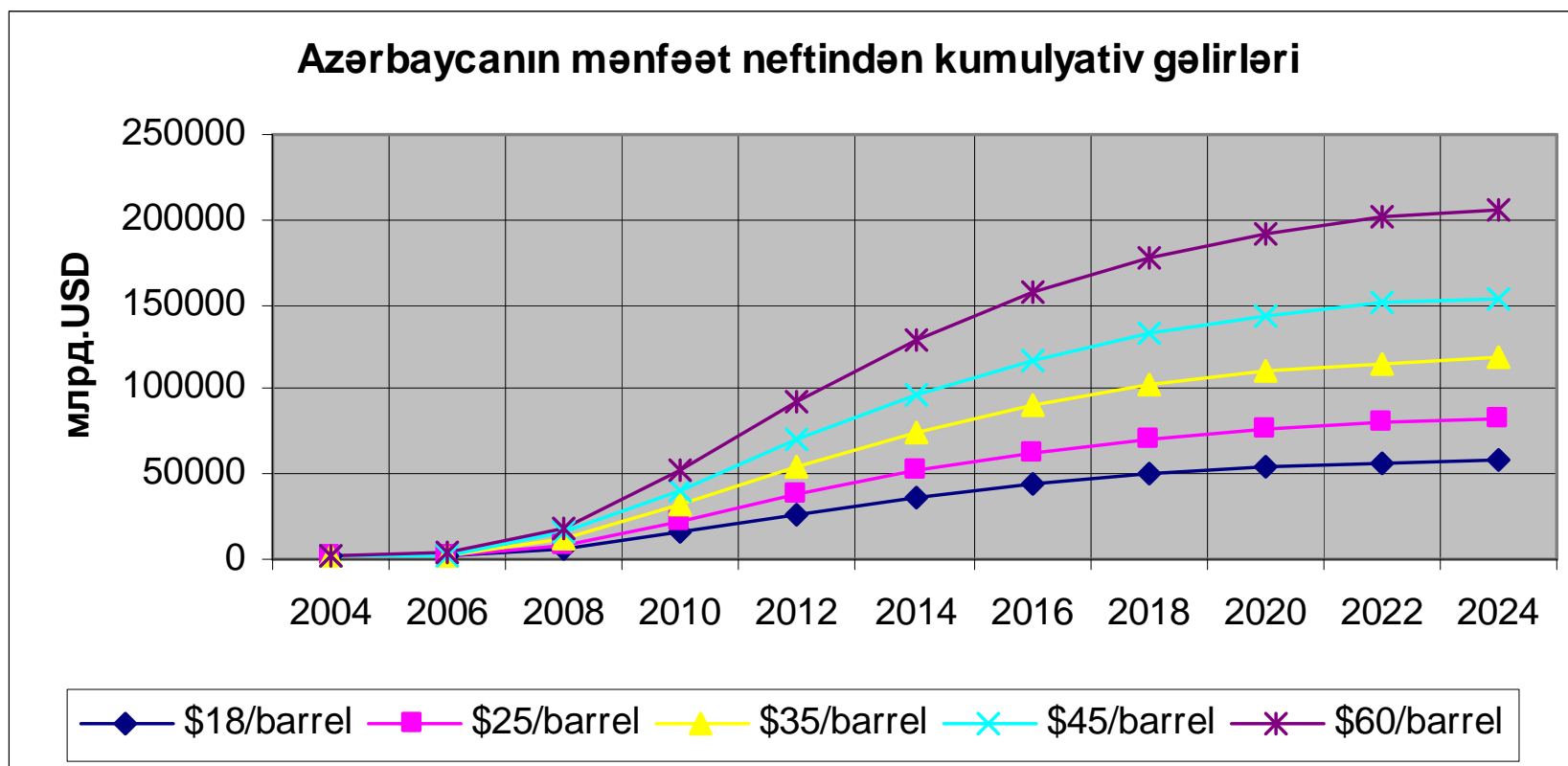
Bu təqdimatda müzakirə edilən məsələlər:

- 1. Nəyə görə Azərbaycanda iqtisadi azadlığın artırılması vacibdir?**
- 2. Heriteyc Fondu və Frezer İnstitutu tərəfindən iqtisadi azadlığın qiymətləndirilməsi**
- 3. İqtisadi azadlığın artırılması hansı islahatları tələb edir?**

AÇG: hasilat proqnozu

AÇG: Mənfəət neftindən gəlirlər (\$ млрд.)

TENDENSIYALAR VƏ RİSKLƏR

2006-2030 – cu illər

Tendensiyalar və risklər, 2006-2010	Tendensiyalar və risklər, 2010-2030
<ol style="list-style-type: none">1. Yüksək templərlə neft hasilatının artımı2. Yüksək templərlə ÜDM artımı3. Yüksək templərlə büdcə gəlirlərinin artımı4. Yüksək templərlə büdcə xərclərinin artımı4. Xarici yatırımların kəskin azalması5. Neft işləri ilə məşğul olanların sayca azalması6. Manatın güclənməsi7. Real sektorun rəqabətədavamlılığının azalması8. İslahatların səngiməsi9. Dövlət xərclərinin artması10. Sosial sahəyə xərclərin artması	<ol style="list-style-type: none">1. Neft hasilatının enməsi2. ÜDM-in azalması3. Dövlət büdcəsi gəlirlərinin azalması4. ARDNF-u vəsaitlərinin xərclənməsinin güclənməsi5. Neft amilinin iqtisadiyyatdakı rolunun tədricən azalması

CARİ ONİLLİYİN SONUNA İKİ PARADOKS

- **40 mlrd manat civarında valyuta rezervləri və öz vəziyyətindən çoxsaylı narazı vətəndaşlar;**
- **Böyük miqdarda enerji ixracı və ölkənin bir çox yerlərində enerji qıtlığı.**

Neft amilindən azad olmaq üçün nə etməli?

O cümlədən iqtisadi azadlıqları artırmaq

İqtisadi azadlıqların qiymətləndirilməsi

1. Frezer İnstitutunun metodologiyası
2. Heriteyc Fondunun metodologiyası

Bu metodologiyalara münasibət

Biz bəyənməyə bilərik, lakin bunlara hörmətlə yanaşma mövcuddur (aparıcı dövlətlər, beynəlxalq maliyyə qurumları, beynəlxalq təşkilatlar, investorlar).

Hər metodologiyanın arxasında dünya səviyyəli alimlər durur.

Azərbaycanda və başqa ölkələrdə sahibkarlıq mühitini qiymətləndirən digər tədqiqatlar

- WB Group: “Doing Business in 2007”
- WEF: “Business Competitiveness Index, 2005-2006”
- EBRD and WB: “Results of Business Environment and Enterprise Performance Survey, 2005 (BEEPS)”
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL: “Corruption Perception Index, 2005”
- ADB: “Private Sector Assessment for Azerbaijan, September, 2005”

Heriteyc Fondunun metodologiyası

10 Amil (Köhnə Metodologiya)

1. Tənzimləmə
2. Ticarət siyasəti
3. Fiskal maneələr
4. Hökumətin müdaxiləsi
5. Monetar siyasət
6. Əmək haqqı və qiymətlər
7. Xarici yatırımlar
8. Bank və maliyyə
9. Mülkiyyət hüququ
10. Kölgə İqtisadiyyatı

10 Azadlıqlar (Yeni Metodologiya)

1. Biznesin azadlığı
2. Ticarət azadlığı
3. Fiskal azadlıq
4. Hökumətdən azadlıq
5. Monetar Azadlıq (80%)
Monetar Azadlıq (20%)
6. Yatırımlar azadlığı
7. Maliyyə azadlığı
8. Mülkiyyət hüququ
9. Korrupsiyadan azadlıq
10. Əmək azadlığı

Heriteyc Fondunun qiymətləndirməsinə əsasən Azərbaycan üzrə İAi

	2007	2006	2005
• Biznesin azadlığı	58.0	57.2	30
• Ticarət azadlığı	67.6	67.6	64.2
• Fiskal azadlıq	87.2	86.7	86.1
• Hökumətdən azadlıq	86.6	79.2	85.8
• Monetar Azadlıq	76.8	75.5	80.4
• Yatırımlar azadlığı	30.0	30.0	30.0
• Maliyyə azadlığı	30.0	30.0	30.0
• Mülkiyyət hüququ	30.0	30.0	30.0
• Korrupsiyadan azadlıq	22.0	19.0	18.0
• Əmək azadlığı	65.4	64.4	70.5
İAi / Ölkə ranqı	55.4	54.0	52.5
cəmi tədqiq edilmiş ölkələr	157	157	155

İqtisadi Azadlıq İndeksinin mənası

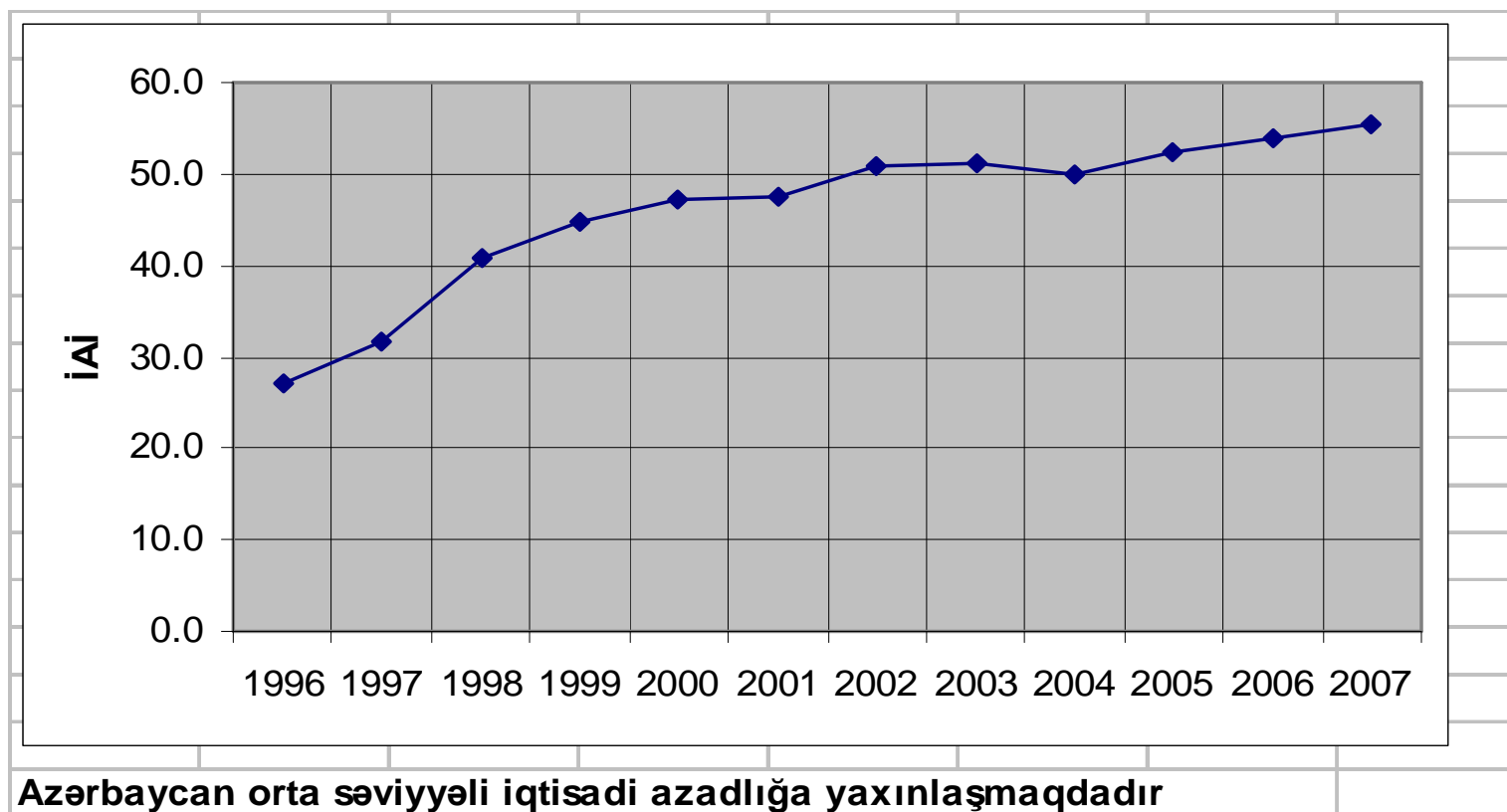
İAi	Mühitin qiymətləndirilməsi	Cəmi ölkələr
80–100	Azad	7
70–79.9	Daha çox azad	23
60–69.9	Orta səviyyədə azad	48
50–59.9	Aşağı səviyyədə azad	59
0–49.9	Repressiv	20

Mənbə: Tim Kane, Kim R. Holmes, and Mary Anastasia O'Grady, *2007 Index of Economic Freedom* (Washington, D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., 2007), at: www.heritage.org/index.

AZƏRBAYCAN: İAI, 1996-2007

	Score	Regulation	Trade	Fiscal	Gov't	Monetary	Investment	Financial	Property Rights	Corruption	Labor
1996	27.2	10	50.0	64.2	40.3	0.0	10	30	30	10	
1997	31.7	30	50.0	69.8	55.1	0.0	10	30	30	10	
1998	40.7	30	50.0	80.2	85.9	0.0	30	30	30	30	
1999	44.9	30	50.0	81.0	85.4	37.8	30	30	30	30	
2000	47.1	30	50.0	80.9	72.6	70.7	30	30	30	30	
2001	47.5	30	61.8	81.2	89.3	65.1	30	30	30	10	
2002	51.0	30	69.4	85.6	90.0	78.8	30	30	30	15.0	
2003	51.3	30	66.6	85.6	84.9	84.8	30	30	30	20.0	
2004	49.9	30	64.2	85.6	79.6	80.2	30	30	30	20.0	
2005	52.5	30	64.2	86.1	85.8	80.4	30	30	30	18.0	70.5
2006	54.0	57.2	67.6	86.7	79.2	75.5	30	30	30	19.0	64.4
2007	55.4	58.0	67.6	87.2	86.6	76.8	30	30	30	22.0	65.4

Azərbaycan üzrə İAI

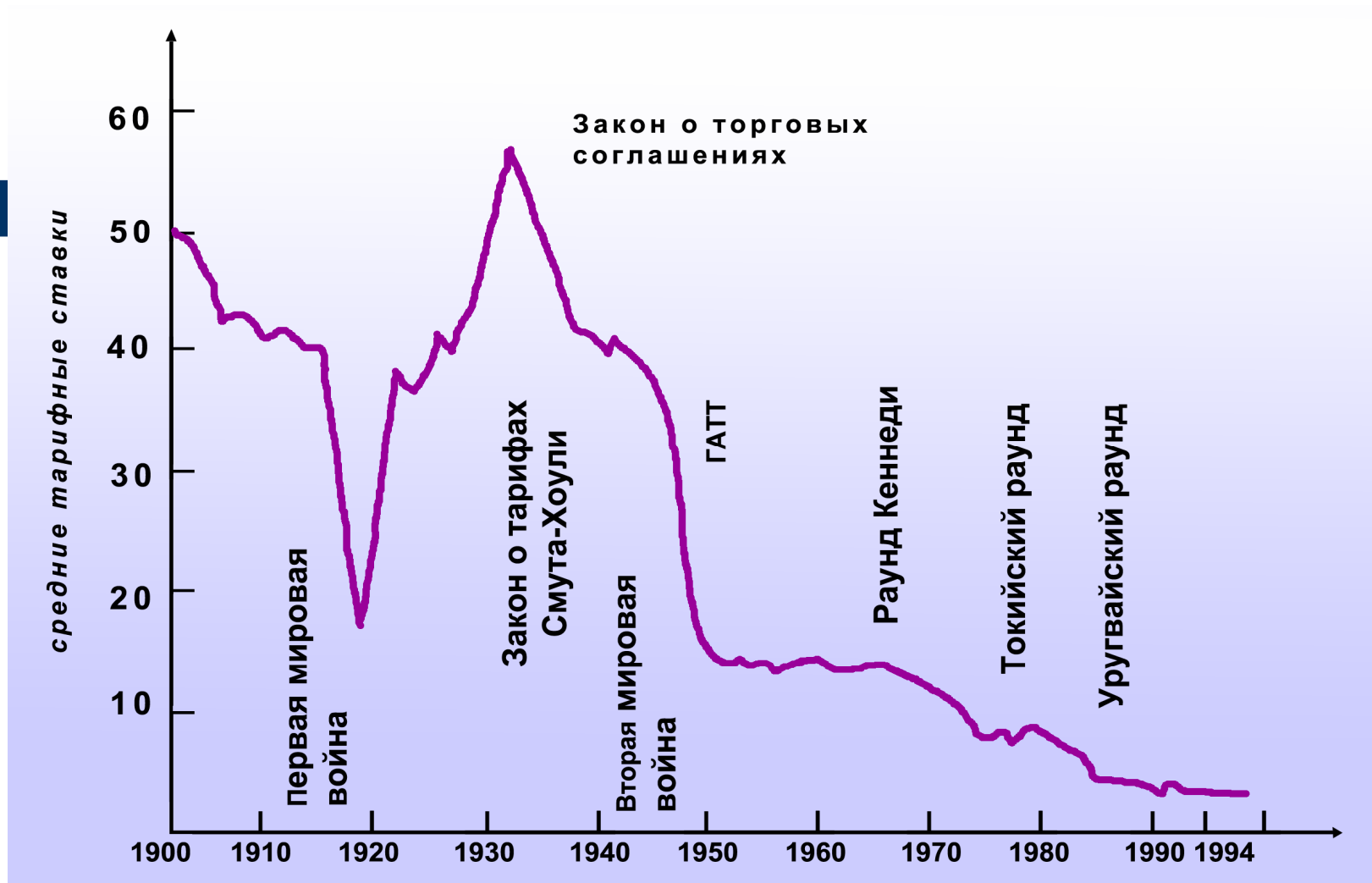
Yaxın gələcək üçün şüar:

ehtiyatlardan institutlara doğru

TƏŞƏKKÜRLƏR

Средний уровень импортного тарифа в США, 1900-1994

Источник: Сальваторе Д. Международная экономика. М., 1998. С, 261.

OPEK Ölkələri

Страны ОПЕК	рейтинг 2005	1995	1997	1999	2000	2002	2003	2004	2005
Нигерия	141	3.43	3.43	3.4	3.39	3.79	4.04	3.95	3.95
Алжир	114	3.68	3.63	3.59	3.4	3.05	3.39	3.38	3.49
Индонезия	121	3.58	3.05	3.34	3.6	3.49	3.43	3.76	3.54
Ливия	153		4.95	4.95	4.85	4.6	4.48	4.55	4.4
Кувейт	54		2.39	2.4	2.45	2.71	2.58	2.7	2.76
Катар	81			3.11	3.18	3.03	2.78	2.86	3.1
Саудовская Аравия	72		2.95	3.11	3.15	3.36	3.09	3.05	2.99
ОАЭ	48		2.35	2.5	2.2	2.28	2.2	2.6	2.68
СРЕДНИЙ	98	3.56	3.25	3.30	3.28	3.29	3.25	3.36	3.36